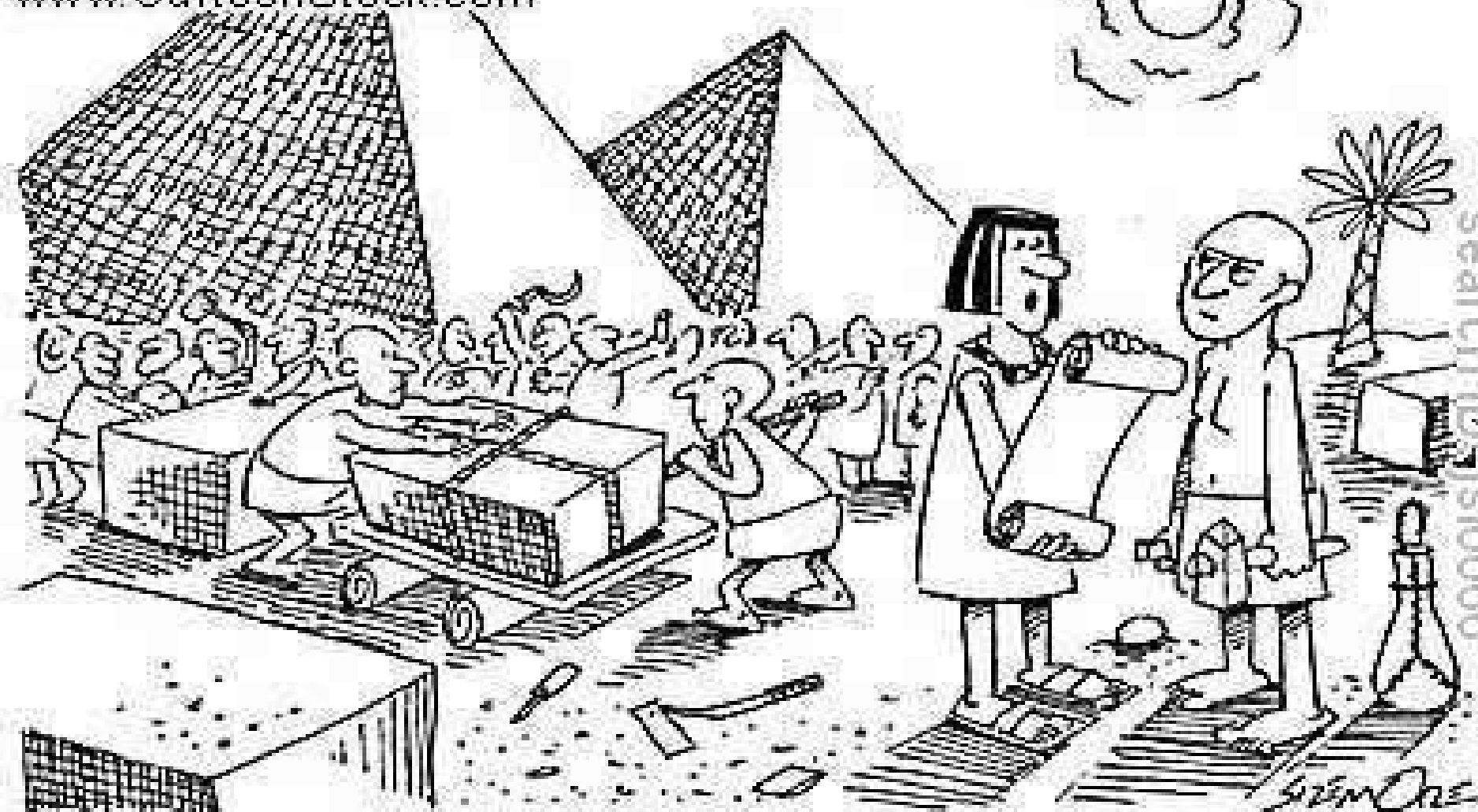

Društveno odgovorno poslovanje

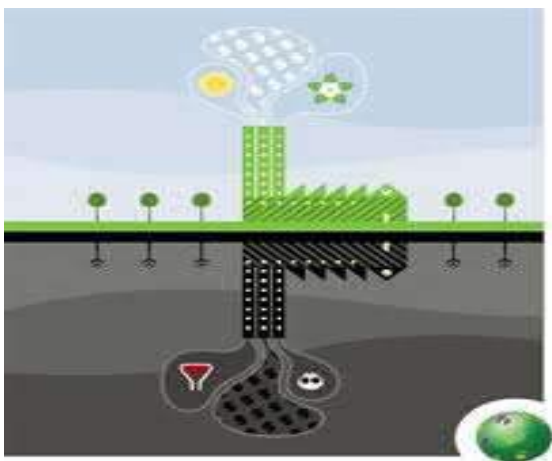
© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

"You do as you're told, we pay as we please. You work like a slave, we punish at random. That, in a nutshell, is our corporate culture."

Pojmovno određenje društvene odgovornosti u poslovanju

- sloboda izbora prilikom donošenja odluka
- sloboda
- odgovornost
- ravnoteža u razvoju osobne slobode i odgovornosti

Društveno odgovorno poslovanje

- **Sloboda** je težnja pojedinca prema općoj sreći, trajnu blagostanju i ostvarenju vlastita dostojanstva.
- Nije bezgranična - određena je slobodom ostalih članova društvene zajednice.
- **Slobodna donošenja odluka u odgovornosti** - sposobnost pojedinca da preuzme i ispuni obveze i prihvati posljedice svojih aktivnosti.
- **Sloboda i odgovornost**
  - dva lica („pismo,, i „glava”) iste kovanice;
  - jedno bez drugoga nisu mogući.

Karakterne sastavnice odgovornog pojedinca

- Svijest o sebi
- Savjest
- Mašta
- Slobodna volja

Osobine uspješne osobe

- marljiv
- ljubazan
- pametan
- odgovoran
- poduzetan
- hrabar

to be
inspired is great,

to
inspire

is
incredible

Nastavni list 1.

Za sljedeće uloge navedite odgovarajuće zadatke te u skladu s time navedite i razloge zbog kojih se svjesno odlučuju preuzeti odgovornost.

Razlozi preuzimanja odgovornosti mogu biti različiti, npr. poštovanje obiteljskih pravila, osobna moralna uvjerenja, religijska vjerovanja, data obećanja prijatelju, zadane školske zadaće, pismeni službeni ugovor, postavljanje na službenu funkciju, posao koji proizlazi iz konkretnog zanimanja, zakonska regulativa, građanska načela i sl. Argumentirajte svoje stajalište.

- **Uloge :**

- učenik, pilot, član sportskog kluba, predsjednik države, menadžer, građanin, član obitelji, prijatelj

Navedite :

- Zadatke
- Razlozi preuzimanja odgovornosti

Nastavni list 2

Pitanja i zadaci:

1. Objasnite na primjeru na koji se način očituje sloboda prilikom donošenja odluke.
2. Opišite pojam odgovornosti na konkretnom primjeru.
3. U kojoj su korelaciji sloboda i odgovornost?
4. Nabrojite moguće razloge preuzimanja odgovornosti.

Društveno odgovorno poslovanje

Nastavni list 3

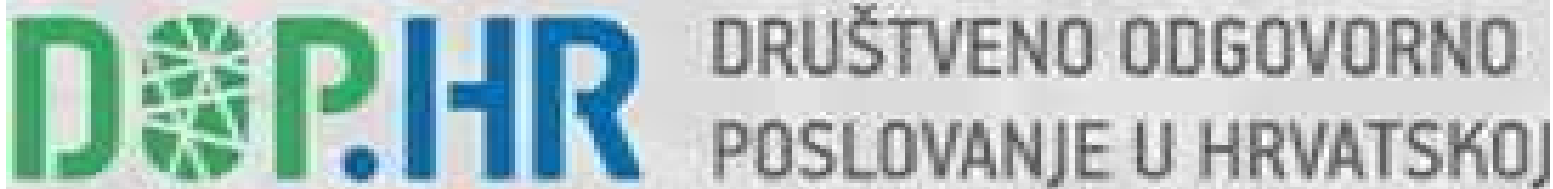
Zamislite dvije krajnje situacije.

- **Prva je situacija** kada roditelji odgajaju svoje dijete u potpunoj slobodi bez postavljanja bilo kakvih obveza, pravila ponašanja i preuzimanja odgovornosti za posljedice nedoličnog ponašanja.
- Moguća je i **obrnuta situacija**, kada su u obitelji prisutna stroga pravila ponašanja, velika stega, bez mogućnosti slobodnog izbora, a uz učestale stroge kazne za neispunjavanje preuzetih obveza.
- *Na koji način ova dva pristupa utječu na odrastanje djeteta i stvaranje njegove odgovornosti i snažnog karaktera? Prema vašem mišljenju koji bi pristup bio idealan za odrastanje djeteta i stvaranje njegove odgovornosti?*

Zadatak:

Posjetiti web stranicu: www.dop.hr

Prijaviti se na newsletter

1.2. Društvena odgovornost u poslovnim organizacijama

Društvena odgovornost u poslovnim organizacijama

Djelovanje pojedinca i njegovo odgovorno ponašanje moguće je ostvariti individualno, u skupini i u organizaciji

skupina	barem dvoje (ili više) članova, koji joj pripadaju na temelju svoje slobodne volje, dijele neke interese i ciljeve koje žele postići, a vremenom razvijaju osjećaj zajedničke pripadnosti
organizacija	po broju je članova veća od skupine, ima pravila i način ponašanja koja njezini članovi moraju poštovati, a pružaju im osjećaj snage i zajedništva pa lakše postižu ciljeve

Model odgovornog ponašanja pojedinca u organizaciji

1. Profesionalizam/profesionalni rad –
stručno i savjesno obavljanje zadataka

2. Povjerenje prema drugim članovima u organizaciji

3. Prihvatanje kulture uzajamnog djelovanja
s drugim pojedincima i organizacijama

Model odgovornog ponašanja poduzetnika	Model neodgovornog ponašanja poduzetnika
prodaje proizvode i usluge u skladu s potrebama potrošača	nudi na tržištu proizvode koji potencijalno ugrožavaju sigurnost i zdravlje potrošača
postiže prihode kojima podmiruje troškove	ne plaća na vrijeme porez
ulaže u stručno usavršavanje svojih zaposlenika	nedovoljno pridaje pozornost očuvanju zdravlja i sigurnosti na radu
uredno plaća poreze	nekorektno se ponaša prema konkurentima
Poštuju se pravila tržišnog natjecanja	Društveno odgovorno poslovanje

Društveno odgovorno poslovanje (DOP)

*„Konceptija u kojoj poslovni subjekt odlučuje na dobrovoljnoj osnovi pridonositi boljem društvu i čistijem okolišu, u interakciji s dionicima.“
(Europska komisija)*

People. Planet. Prosperity.

Dionik

svaki pojedinac ili organizacija koja je u odnosima s poslovnom organizacijom i na neki način utječe ili je pod utjecajem aktivnosti poslovne organizacije

Unutarnji/vanjski dionici

- Dionici se mogu nalaziti unutar i izvan organizacije pa razlikujemo:
  - ***unutarnje dionike*** (zaposlenici)
  - ***vanjske dionike*** (kupci, dobavljači, konkurencija, društvena zajednica, lokalna, regionalna, nacionalna i međunarodna, dioničari, mediji, vlada/država).

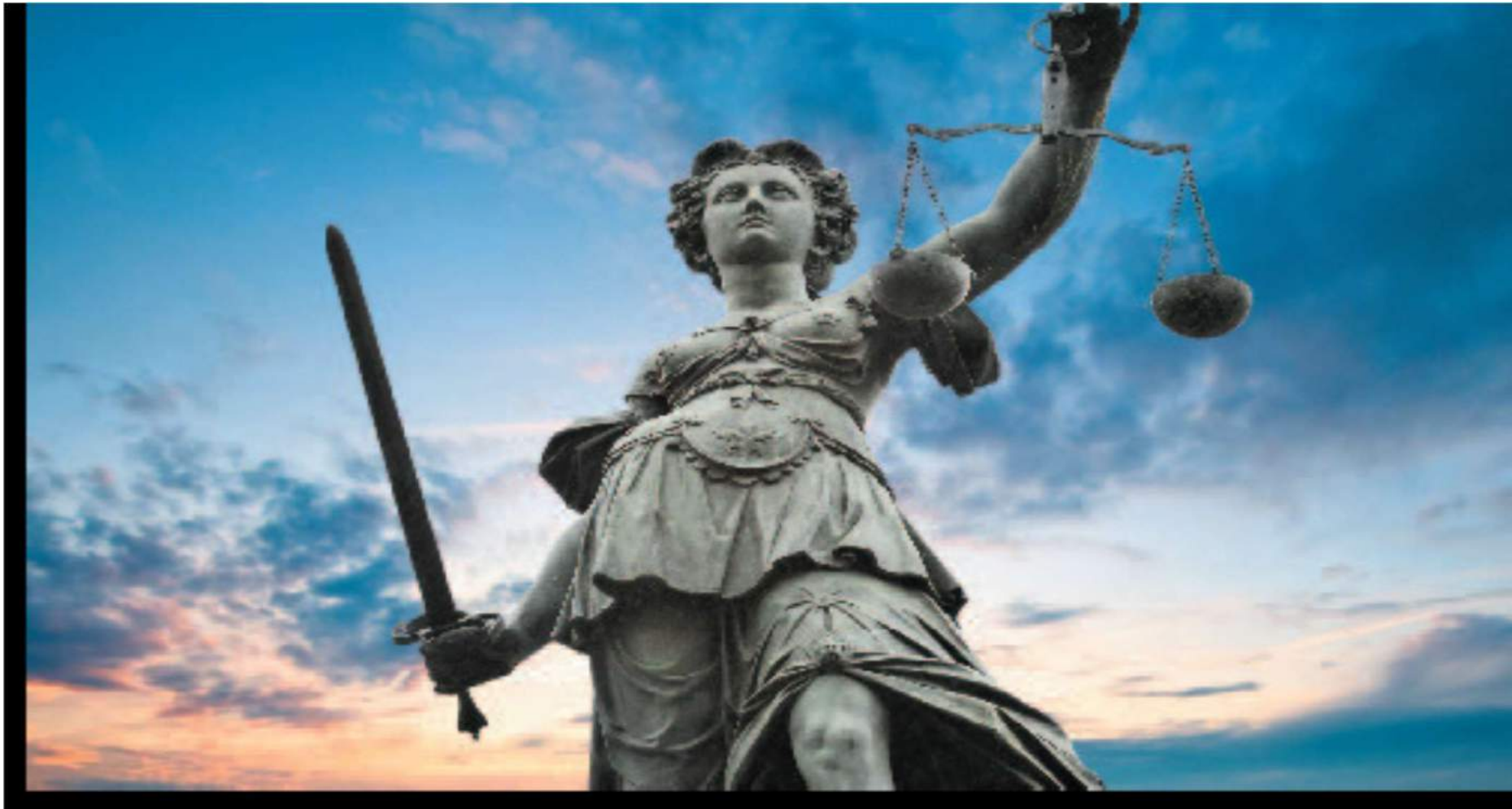
Dionici društveno odgovorne poslovne organizacije

Nastavni list 1.

Odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Objasnite model odgovornog ponašanja pojedinca u organizaciji.
2. Što je to društvena odgovornost poslovne organizacije?
3. Objasnite pojam dionik.
4. Navedite moguće dionike poslovne organizacije.
5. Opišite na primjeru model društveno odgovornog poslovanja.

Povijesni razvoj koncepcije društveno odgovornog poslovanja

Alfirević N., Pavičić J., Čizmek Vujnović O., Vlašić G.:

Društveno odgovorno poslovanje

24. – 27. stranica

- Ne zna se kada se točno pojavio pojam DOP-a.
- Postupno se razvijao
- Sjeverna Amerika i zapadna Europa

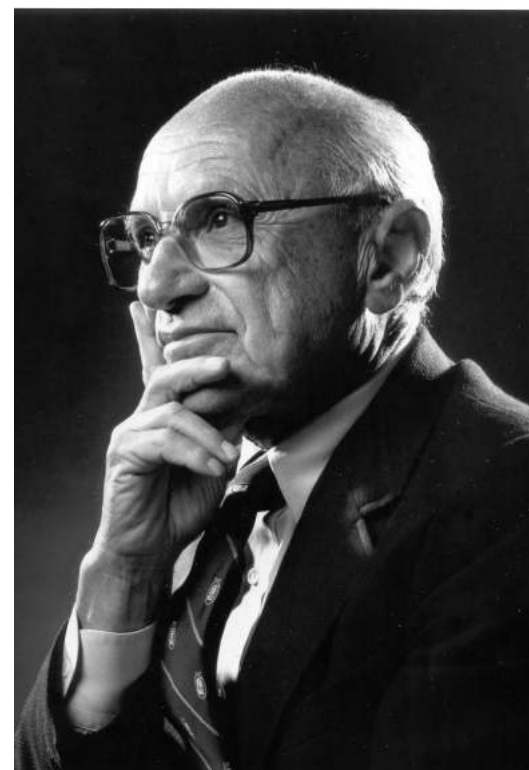

- Tijekom povijesti nastajala su i različita gledišta o društvenoj odgovornosti u poslovanju

1. Teorija o tržišnom nadzoru nad poslovanjem

- Nevidljiva ruka
- Tradicionalno ili konzervativno stajalište

Načelo nevidljive ruke

- "Svaki pojedinac teži za time da uposli svoj kapital tako da njegov proizvod bude najveće vrijednosti. Općenito on ne namjerava promovirati javni interes, niti zna koliko ga promiče. On pazi samo na svoju sigurnost, svoju vlastitu dobit i u tome kao da je vođen nekom nevidljivom rukom, stvara učinke koji mu nisu bili namjerom. Slijedeći svoj vlastiti interes, često promiče interes društva uspješnije nego kada to stvarno želi učiniti".
- (A. Smith. " The Wealth of Nation" 1776).

2. Teorija o menadžerskom nadzoru nad poslovanjem

- Menadžerska ruka

3. Teorija o vladinom nadzoru nad poslovanjem

- Vladina ruka

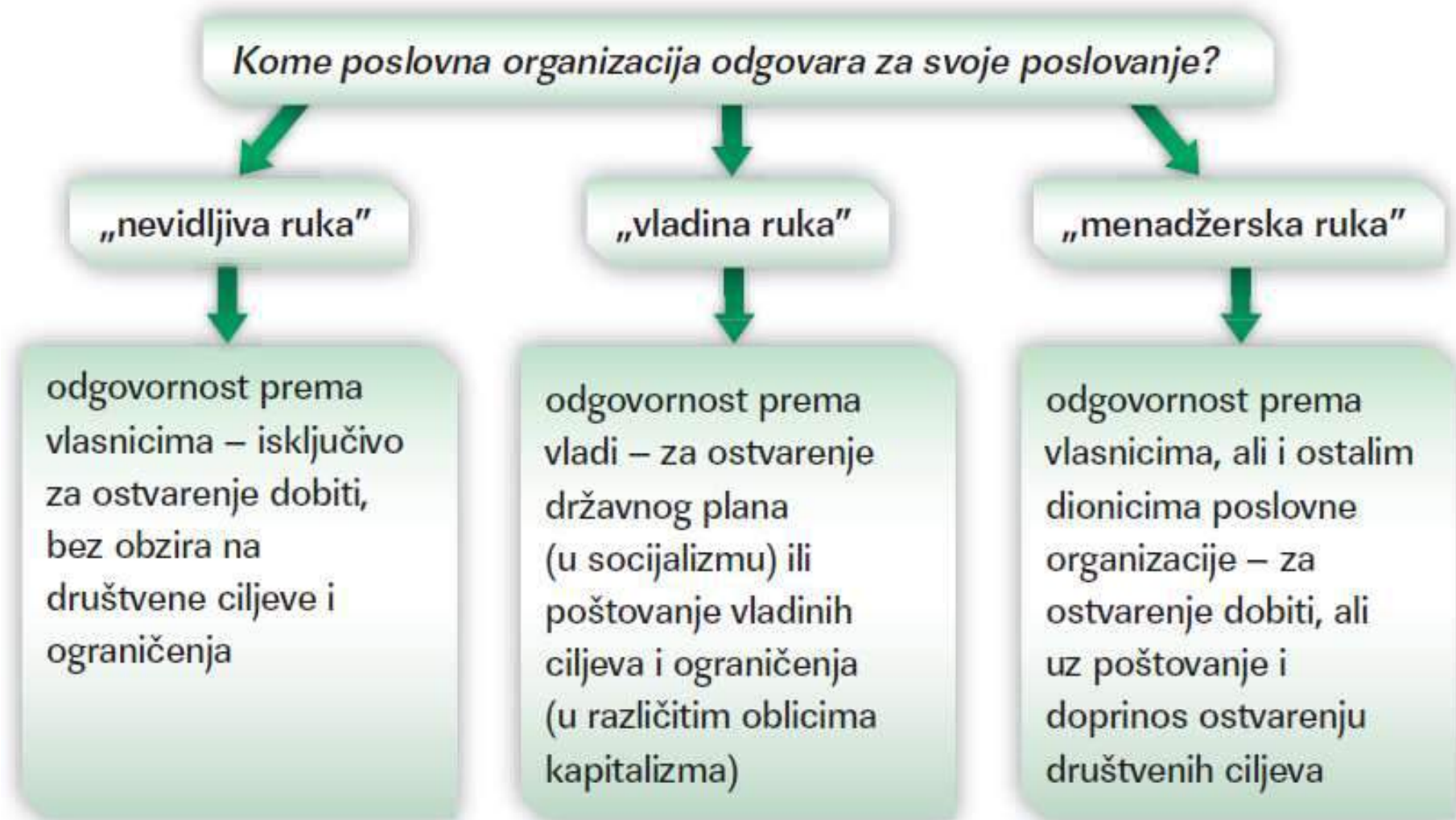
Društveno odgovorno poslovanje

Nastavni list 1

Pročitajte u udžbeniku na str. 24. - 27. o tri različita stajališta o društveno odgovornom poslovanju. Za svako stajalište odredite sljedeće

Stajalište:			
Temeljna ideja stajališta	Gospodarski sustav	Kome odgovara poslovna organizacija za svoje poslovanje	Temeljni problem

Povijesne promjene promišljanja o odgovornosti za poslovanje poslovne organizacije

Poslovna etika

ZADATAK

**Navedite pet najčešće primjenjivih
vrijednosti u vašem razredu.**

Najčešće primjenjive vrijednosti u razredu

- Kolegijalnost
- Poštovanje
- Tolerancija
- Uspješnost
- povjerenje

Vrijednosti

- To su ***prosudbe o tome što je istinski dobro, poželjno ili vrijedno*** za određenu socijalnu skupinu.
- Mijenjaju se s promjenama u društvu, no potrebno je dulje razdoblje.

*„Nemoj nikome štetiti, nego pomogni svima kojima možeš.“
(„Ne čini drugom ono što ne želiš da drugi učini tebi.“) –
temeljno iskustveno pravilo etičnog ponašanja*

Primjer 1.

- Nepristojnim će se i nepoželjnim smatrati situacija u kojoj ne pozdravite poznatu osobu, ogovarate ili ignorirate osobu koja je u vašem društvu i slično.

Pravila i norme

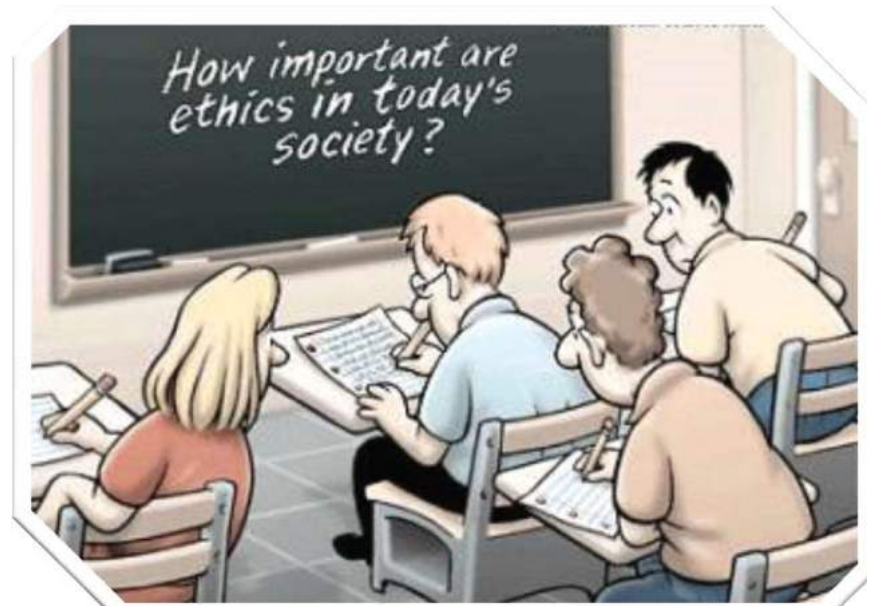
- **vrijednosti** su u osnovi normi i pravila
- **pravila** - obvezni oblici ponašanja, koje propisuje društvo ili neki autoritet
- **norme** - svojevrsni „društveni dogovor“ o tome što je, u određenoj skupini ili društvu, u nekom vremenu i prostoru, *prihvatljivo i poželjno*

Pravila i norme

- prenose se odgojem i različitim oblicima *socijalizacije*, odnosno uklapanjem u društvo
- pridonose *uspješnom i učinkovitom djelovanju neke skupine, organizacije ili društva u cjelini*

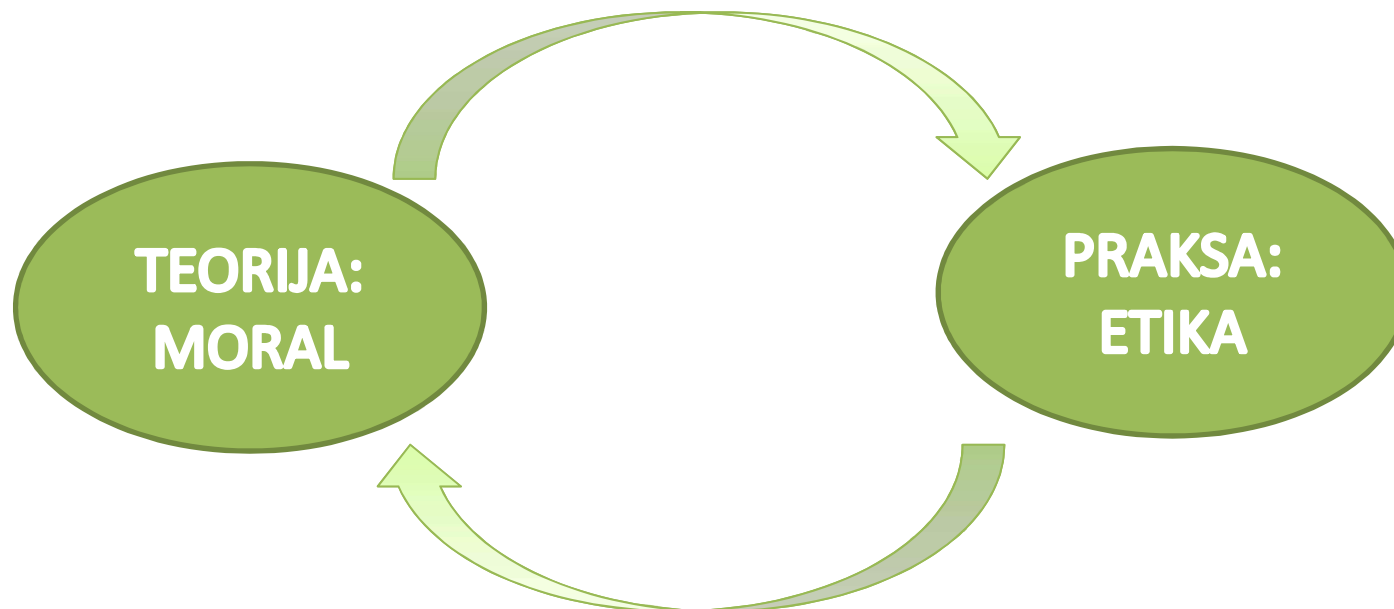
Etika vs. moral

- **etika** potječe od grčkih riječi:
  - *ethos* = običaj, navika, značaj, ćud
  - *ethikos* = moralan
- **moral** potječe od latinske riječi:
  - *mos-moris* = običaj i narav

Pojmovi

- **Moral** je skup pravila ispravnog ponašanja koje čovjek primjenjuje u praksi.
- **Etika** je disciplina koja se bavi moralom odnosno teorijom ispravnog ponašanja.

Poslovna etika

Poslovna etika je skup moralnih načela i normi kojima se usmjerava ponašanje sudionika u gospodarskom sustavu prema dobrobiti pojedinca i cijeloga društva, a u skladu s općim ljudskim vrijednostima.

Što je neetično?

- prikrivanja i netočna prikazivanja stanja u izvješćima,
- navođenja na pogrešne zaključke o proizvodima,
- kršenja dane riječi ili prijevare u vezi s dogovorenim uvjetima ili rokovima,
- tjeranja zaposlenika na laži da bi dobili narudžbu ili obavili posao,
- sklapanja ugovora sa sumnjivim poslovnim partnerima i sl.

Primjer 2.

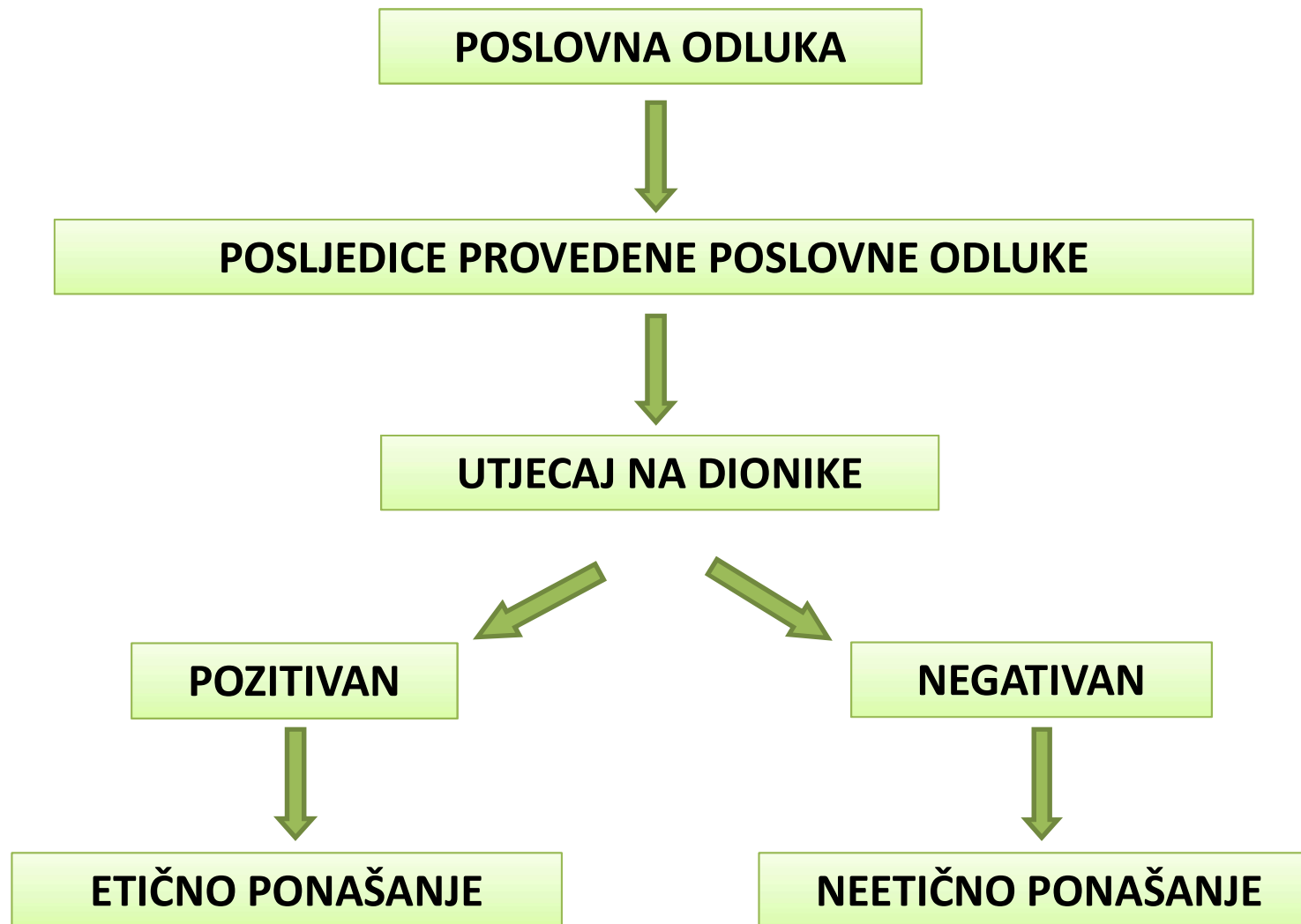
- Negativan utjecaj želje za dobiti pod svaku cijenu na zaposlenike, specijaliste za određena područja, Peter Drucker
- Nesavjesne poslovne organizacije i njihovi menadžeri često nude izrazito privlačne nagrade istaknutim mladim stručnjacima (posebno iz poslovne informatike i financija), ali zauzvrat od njih traže da gotovo cijeli svoj život podrede poslu.

Zlatna krletka

- Pojam „zlatne krletke”
- označava velike materijalne nagrade (plaće, korištenje službenim automobilom i druge povlastice), za koje zaposlenici plaćaju visoku cijenu provodeći najveći dio dana na poslu, pod stalnim stresom, sa zdravstvenim problemima, smanjenim mogućnostima za zasnivanje uspješne obitelji i slično

Utjecaj posljedica provedenih poslovnih odluka na dionike

Dionici

- zaposlenici,
- dioničari,
- dobavljači,
- kupci,
- konkurencija,
- institucije vlasti,
- društvena zajednica,
- mediji

Pristupi u provjeri ispravnosti odluke

- Pri donošenju svake poslovne odluke važno je zapitati se:
  1. **Hoće li** poslovna odluka djelovati na dionike organizacije?
  2. **Kako će** poslovna odluka djelovati na dionike organizacije?

Preporuka

Kako preispitati etičnost odlučivanja?

1. Zakonitost
2. Uravnoteženost odnosa
3. Emocije

Donošenje etične odluke

- **prvi pristup: zakonitost**
  - Hoću li prekršiti zakone ili politiku poslovne organizacije?
- **drugi pristup: uravnoteženost odnosa**
  - Je li to što ću napraviti pravedno prema svim uključenima u dugom i kratkom roku?
  - Je li to situacija u kojoj će svi uključeni dionici biti na dobitku?
- **treći pristup: emocije**
  - Kako se osjećam u vezi s tom odlukom?
  - Jesam li ponosna/ponosan na nju i je li bih volio da drugi saznaju za tu odluku npr. iz medija?
  - Kako bi moja obitelj reagirala na tu odluku?

Rješite sljedeće zadatke:

1. Objasnite važnost primjene sustava vrijednosti.
2. Objasnite što su to društvene norme i pravila.
3. Usporedite pojam etike i morala.
4. Objasnite pojam poslovne etike.
5. Objasnite važnost utjecaja posljedica etičkog i neetičkog ponašanja na dionike.

Etičke dvojbe u poslovanju

Etičke dvojbe u poslovanju

- **etičke dvojbe** - situacije koje su moralno problematične i u kojima se morate zapitati što je ispravno učiniti
- ne smije se isključivo djelovati prema **načelu ekonomske racionalnosti** → treba voditi računa i o posljedicama poslovnih odluka i aktivnosti za društvo i prirodnu okolinu

Donošenje etične odluke

- **prvi pristup: zakonitost**
  - Hoću li prekršiti zakone ili politiku poslovne organizacije?
- **drugi pristup: uravnoteženost odnosa**
  - Je li to što ću napraviti pravedno prema svim uključenima u dugom i kratkom roku?
  - Je li to situacija u kojoj će svi uključeni dionici biti na dobitku?
- **treći pristup: emocije**
  - Kako se osjećam u vezi s tom odlukom?
  - Jesam li ponosna/ponosan na nju i je li bih volio da drugi saznaju za tu odluku npr. iz medija?
  - Kako bi moja obitelj reagirala na tu odluku?

2. Etički kodeks u poslovanju

Alfirević N., Pavičić J., Čizmek Vujnović O., Vlašić G.:

Društveno odgovorno poslovanje

54. – 59. stranica

Razlozi složenosti primjene etike u poslovanju

Različitosti u prosudbama o
etičkoj prihvatljivosti određene
poslovne odluke

Miješanje etičkih i
zakonskih standarda

Različitosti u prosudbama o etičkoj prihvatljivosti određene poslovne odluke

- različiti članovi istog društva
- poslovni ljudi različitih društava i kultura

Miješanje etičkih i zakonskih standarda

Je li poštivanje zakona
"minimalna" razina provedbe
poslovne etike?

Je li većina
nezakonitih oblika
ponašanja i neetična?

Je li ponašanje u skladu sa zakonom
automatski i etično?

Kombinacije etičnog/neetičnog i zakonitog/nezakonitog

- ETIČNO - ZAKONITO
- NEETIČNO - NEZAKONITO
- ETIČNO - NEZAKONITO
- NEETIČNO - ZAKONITO

Etično ponašanje najčešće je, ali ne mora uvijek biti u skladu sa zakonom

- Npr. svatko od vas treba uvijek sa sobom imati osobnu iskaznicu ili putovnicu. Policajac koji na svojem radnom mjestu provodi rutinsku kontrolu dokumenata po svojoj prilici postupiti etično ako progleda kroz prste onima za koje procijeni da su iskaznicu slučajno zaboravili i ne ugrožavaju javni red i mir te ih tako poštedi propisane službene procedure i kazne za takav prekršaj.
- Međutim, je li postupio zakonito u postupanju s osobama koje uza se nemaju valjanu identifikacijsku ispravu?

Neetično ponašanje ne mora biti, ali često jest nezakonito.

- Npr. u jeku turističke sezone ulični prodavači ili oni koji proizvode prodaju na tržnicama često cijenu onoga što nude određuju od oka i spremni su pregovarati s potencijalnim kupcima.
- Iskoristiti nesnalaženje inozemnih turista s domaćom valutom ili njihovo nesnalaženje u pregovaranju oko cijene i naplatiti im višu cijenu može se smatrati neetičnim, ali nije nezakonito.

Ponašanje u skladu sa zakonom ne mora nužno biti etično.

- Npr. osoba koja očajnički treba bilo kakav posao, pristat će raditi za mnogo nižu plaću od one uobičajene za tu vrstu poslova.
- Ako poslodavac tako iskoristi očaj i nevolju zaposlenika i „uštedi” na njegovoj plaći, postupio je u skladu sa zakonom, ali ne i etično.

Nezakonito ponašanje ne mora uvijek biti neetično.

- Npr. ako se osoba zadužena za otkup poljoprivrednih proizvoda za prehrambenu industriju sažali nad poljoprivrednikom čije je proizvode oštetila tuča i pritom mu proizvode niže klase prizna kao proizvode više klase, postupila je nezakonito, ali, moglo bi se donekle reći – etično.
- Riječ je o nepoštovanju zakona jer je zlouporabom položaja zaposlenika financijski oštećen kupac koji otkupljuje poljoprivredne proizvode zbog više isplaćene cijene u odnosu na isporučenu kvalitetu proizvoda.

Neetično ponašanje često jest nezakonito, ali nije uvijek.

- Npr. kada poslodavac prijavi radnika na minimalac, odnosno isplaćuje mu dio plaće sa svim plaćenim porezima i doprinosima, a dio na crno nije ni etično ni zakonito – čak i kada se radnik slaže s tom praksom.

Etično ponašanje često jest zakonito, ali nije uvijek.

- Npr. omogućivanje ženama koje se vraćaju s roditeljskog dopusta da se vrate na staro radno mjesto, osobito ako je riječ o menadžerskim položajima u poslovnim organizacijama, etično je i zakonito.

Iskaz temeljnih vrijednosti poslovne organizacije

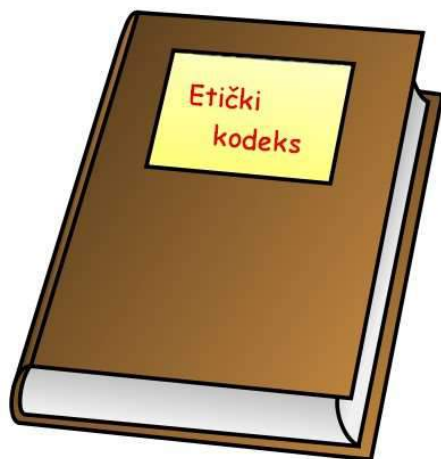
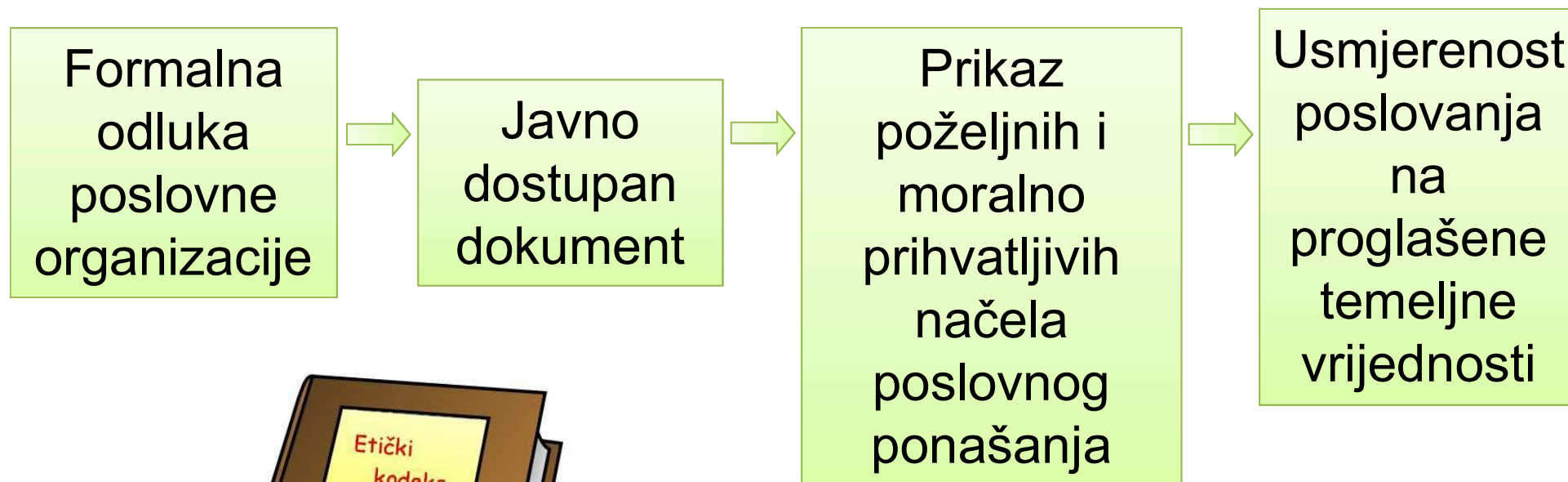
- transparentnost
- vodstvo u donošenju odluka i svakidašnjem radu
- poticaj etički prihvatljivom ponašanju u poslovanju

Oblici objave temeljnih vrijednosti poslovne organizacije

- posebni tiskani materijali/brošure
- izvješća o poslovanju
- internetske stranice

Etički kodeks

- **Etički kodeks** je formalna odluka poslovne organizacije o poželjnim i moralno prihvatljivim načelima poslovnog ponašanja,
- obično se temelji na proglašenim temeljnim vrijednostima, prema kojima poslovna organizacija usmjerava svoje poslovanje.
- najčešće u obliku javno dostupnog dokumenta,

Etički kodeks

- posvećenost provedbi etičkog kodeksa
- nepoštovanje odredbi etičkog kodeksa
- zajednički Kodeks etike u poslovanju (HGK)

Procijenite svoje znanje

- Koji se problemi najčešće pojavljuju u primjeni etike u poslovanju?
- Objasni što je etički kodeks.
- Objasni na konkretnim primjerima moguće kombinacije koje se pojavljuju u vezi s primjenom etičkog i zakonskog standarda.

- Neki ljudi smatraju da je poslovanje, kao društvena aktivnost za stvaranje dobiti, nespojivo s moralnim ponašanjem, što se može potkrijepiti razmišljanjem
- Adama Smitha 18. st.:
- *Ljudi koji se bave istim poslom rijetko se susreću, makar to bilo za zabavu, a da njihov razgovor ne završi u nekoj vrsti zavjere protiv široke javnosti ili pokušaju podizanja cijena.*

- Etički je kodeks formalna odluka poslovne organizacije,
- u obliku javno dostupnog dokumenta, o poželjnim i moralno prihvatljivim načelima poslovnog ponašanja, a
- koja se obično temelji na proglašenim temeljnim vrijednostima, prema kojima poslovna organizacija usmjerava svoje poslovanje.

- u Hrvatskoj je, na inicijativu Hrvatske gospodarske komore (HGK), izrađen i zajednički *Kodeks etike u poslovanju*
- <http://www.hgk.hr/zk/kodeks-etike-u-poslovanju>,
- tekst etičkoga kodeksa
- http://www.hgk.hr/wpcontent/files_mf/1286188102Kodeks_poslovne_etike.pdf.

Etično ponašanje najčešće je, ali ne mora uvijek biti u skladu sa zakonom.

- **Npr. svatko od vas treba uvijek sa sobom imati osobnu iskaznicu ili putovnicu.** Policajac koji na svojem radnom mjestu provodi rutinsku kontrolu dokumenata po svoj će prilici postupiti etično ako progleda kroz prste onima za koje procijeni da su iskaznicu slučajno zaboravili i ne ugrožavaju javni red i mir te ih tako poštedi propisane službene procedure i kazne za takav prekršaj.
- Međutim, je li postupio zakonito u postupanju s osobama koje uza se nemaju valjanu identifikacijsku ispravu?

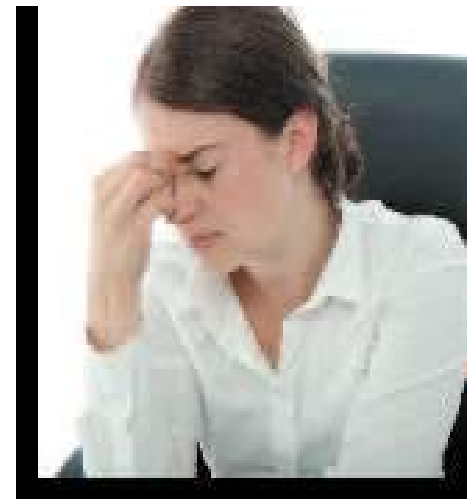
Neetično ponašanje ne mora biti, ali često jest nezakonito.

- Npr. u jeku turističke sezone ulični prodavači ili oni koji proizvode prodaju na tržnicama često cijenu onoga što nude određuju od oka i spremni su pregovarati s potencijalnim kupcima. Iskoristiti nesnalaženje inozemnih turista s domaćom valutom ili njihovo nesnalaženje u pregovaranju oko cijene i naplatiti im višu cijenu može se smatrati neetičnim, ali nije nezakonito.

Ponašanje u skladu sa zakonom ne mora nužno biti etično.

- Npr. osoba koja očajnički treba bilo kakav posao, pristat će raditi za mnogo nižu plaću od one uobičajene za tu vrstu poslova.
- Ako poslodavac tako iskoristi očaj i nevolju zaposlenika i „uštedi” na njegovoj plaći, postupio je u skladu sa zakonom, ali ne i etično.

Nezakonito ponašanje ne mora uvijek biti neetično.

- Npr. ako se osoba zadužena za otkup poljoprivrednih proizvoda za prehrambenu industriju sažali nad poljoprivrednikom čije je proizvode oštetila tuča i pritom mu proizvode niže klase prizna kao proizvode više klase, postupila je nezakonito, ali, moglo bi se donekle reći – etično.
- Riječ je o nepoštovanju zakona jer je zlouporabom položaja zaposlenika financijski oštećen kupac koji otkupljuje poljoprivredne proizvode zbog više isplaćene cijene u odnosu na isporučenu kvalitetu proizvoda.

Neetično ponašanje često jest nezakonito, ali nije uvijek.

- Npr. kada poslodavac prijavi radnika na minimalac, odnosno isplaćuje mu dio plaće sa svim plaćenim porezima i doprinosima, a dio na crno nije ni etično ni zakonito – čak i kada se radnik slaže s tom praksom.

Etično ponašanje često jest zakonito, ali nije uvijek.

- Npr.
- omogućivanje ženama koje se vraćaju s roditeljskog dopusta da se vrate na staro radno mjesto, osobito ako je riječ o menadžerskim položajima u poslovnim organizacijama, etično je i zakonito.

Zviždači

- Zviždači (engl. *whistleblower*) su osobe koje javno upozoravaju na nemoralna ili nezakonita postupanja u nekoj poslovnoj ili drugoj organizaciji u kojoj su, najčešće, zaposleni ili s kojom surađuju.

Ministarstvo pravosuđa RH i zakonska regulativa „zviždača“

Sektor za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa izradio je „Analizu zaštite zviždača u zemljama članicama Europske unije“ kojom je izvršen pregled prakse zaštite zviždača u zakonodavstvima 11 europskih zemalja

Zaštita osoba koje u dobroj vjeri prijave korupciju u RH propisana je sljedećim zakonima

- *Kazneni zakon (čl. 131)*
- *Zakon o radu (čl. 109; 131)*
- *Zakon o državnim službenicima (čl. 14)*
- *Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl. 32)*
- *Zakon o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru (čl. 36)*
- *Zakona o trgovini (čl. 57)*

Zaključak

- Bitno je jasno razlikovati dobro od lošega (etično od neetičnog) i pridržavati se norma i pravila te njegovati društvene vrijednosti.
- Sve se to postupno razvijalo kroz povijest – od vremena kada je isključivi poslovni interes bila dobit pa do danas kada je ona još primaran, ali ne i jedini cilj poslovanja.

Transparentnost

- Jasno izražavanje vlastitih interesa, ciljeva i namjera, kao i načina na koji ih se namjerava postići

Transparentna organizacija

- Otvorena je i iskrena prema javnosti/dionicima u pružanju informacija i ne bježi od odgovornosti za svoje ponašanje i njegove posljedice
- Izgrađuje povjerenje dionika i društva u cjelini

Transparentno izvještavanje o DOP-u („trobilančni pristup“)

- iskreno i jasno izvještavanje o činjenicama vezanim za poslovanje
- dionicima i cijeloj javnosti u izvješćima se istodobno prikazuju informacije o ekonomskim učincima, te informacije o učincima na društvo i okoliš – “trobilančni pristup”

Elementi “trobilančnog” pristupa

Ekonomska dimenzija/pogled

- na koji način poslovna organizacija posluje i koliko dobitka/profita stvara za svoje vlasnike

Ekološka dimenzija/pogled

- kakvi su ekološki standardi poslovanja, podaci o zagađenju, potrošnja energije i vode te drugi oblici djelovanja na prirodni okoliš

Društvena dimenzija/pogled

- koliko je poslovna organizacija uključena u život zajednice, koliko poštuje ljudska prava i sigurnost na radu, koliko doprinosi rješavanju društvenih problema...

“Trobilančni pristup”

- John Elkington – prvi upozoravao da se trebaju mjeriti sva tri čimbenika (3P) – *profit, people, planet*
- Učinkovitost i rezultate poslovanja poslovne organizacije treba mjeriti pomoću iskazivanja rezultata njezina djelovanja kroz financijski rezultat (dobit), utjecaj na društvo i prirodni okoliš.

Izvještavanje o DOP-u

- Izvješća o društvenoj odgovornosti/”socijalna izvješća”
- Dobrovoljne međunarodne inicijative koje postavljaju međunarodne standarde izvještavanja na temelju trobilančnog pristupa

Izvještavanje o DOP-u

- Globalna inicijativa za izvještavanje
  - Preporuka za cjelovita izvješća o poslovanju koja pouzdano izražavaju ekonomske i društvene rezultate te rezultate u svezi okoliša
- Poslovni sektor u zajednici
  - Indeks odgovornosti poslovnog sektora koji govori koliko je razvijen DOP u pojedinim poslovnim organizacijama

Izvještavanje o DOP-u

Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj pokrenuo je inicijativu za primjenom;

Indeksa društveno odgovornog poslovanja koji omogućuje rangiranje tvrtki, odnosno usporedbu njihove društvene odgovornosti

Kriteriji za ocjenjivanje

- ekonomska održivost
- uključenost društveno odgovornog poslovanja u poslovnu strategiju
- radna okolina
- zaštita okoliša
- tržišni odnosi
- odnosi sa zajednicom

Društveno odgovorno poslovanje

Pitanja

- Što je to transparentnost?
- Objasnite što je to trobilančni pristup.
- Objasnite ulogu Globalne inicijative za izvještavanje.
- Objasnite svrhu primjene Indeksa društveno odgovornog poslovanja.

**ULOGA
MEĐUNARODNIH
INSTITUCIJA U
RAZVOJU
KONCEPCIJE DOP-A**

MEĐUNARODNE INSTITUCIJE

- ◉ Usmjeren na razvoj dop-a
- ◉ Poboljšava kvalitetu življenja dionika
- ◉ Velika ekonomska i politička moć

GOSPODRASTVO (EKONOMSKA KOMPONENTA)

- ◉ Učinkovitija uporaba resursa
- ◉ Uvođenje novih proizvodnih tehnologija
- ◉ Kvalitetna organizacijska struktura vlasti
- ◉ Mogućnost zaposlenja

PRIRODNI OKOLIŠ (EKOLOŠKA KOMPONENTA)

- Očuvanja prirodni resursa
- Održavanje prirodnog i genetskog potencijala biljnih i životinjskih vrsta
- Trajno očuvanje izvornosti
- Očuvanje ekološke stabilnosti

DRUŠTVO (SOCIJALNA KOMPONENTA)

- ◉ Sloboda
- ◉ Sigurnost
- ◉ Stabilnost
- ◉ Zdravlje
- ◉ Održavanje kulturne različitosti

DEMOKRACIJA

- ◉ Političko uređenje i tržišno gospodarstvo
- ◉ Orijentirano prema bivšim socijalističkim zemljama
- ◉ Velike društvene i političke promjene

GLOBALIZACIJA

- ◉ Proces povezivanja svijeta
- ◉ Cilj pretvoriti svijet u veliko globalno tržište
- ◉ Glavni nositelji mediji i multinacionalne kompanije

ZELENA KNJIGA

- ◉ Europska komisija objavila 2001.g
- ◉ Ugradila DOP u temelje strategije za postizanje konkurentnosti

MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

- ◉ BITC-Business in the Community je britanska neprofitna organizacija
- ◉ IBLF-Prince of Wales International Business Leaders Forum je dobrovoljna međunarodna organizacija gospodarstvenika
- ◉ BSR-Business For social responsibility- međunarodna poslovna mreža
- ◉ WBCSD-World Business Council for Sustainable Development- međunarodna mreža poslovnih organizacija

HVALA NA PAŽNJI!

Upravljanje ljudskim potencijalima

Društveno odgovorno poslovanje

Cjelokupna čovjekova:

znanja

vještine

sposobnosti

mogućnosti kreativnog
izražavanje

**Ljudski
potencijali**

Stručnost,
sposobnost,
vještine
zaposlenika

Što je važno za
poslovni uspjeh
organizacije?

Zadovoljstvo
zaposlenika
radom i
radnim
okruženjem

- poslovi
traženja novih
zaposlenika,
povećanja
njihovih
znanja,
vještina i
sposobnosti i
dugoročno
zadržavanje u
organizaciji

Što je
upravljanje
ljudskim
potencijalima?

-vode
menadžeri
(menadžment)
u cilju
ostvarivanja
poslovnih –
organizacijskih
ciljeva

Prijavljivanje kandidata koji
zadovoljavaju stručne uvjete
radnog mjesta

Određivanje nagrada na temelju
ostvarenih radnih zadataka

Određivanje načina zaštite od
ozljeda na radnome mjestu

INDEKS DOP-a

Indeks DOP-a je metoda procjene društvene odgovornosti poduzeća u Hrvatskoj koja se temelji na sustavu rangiranja koji omogućuje objektivnu procjenu društveno odgovornih praksi poduzeća i usporedbu s praksama drugih.

Dimenzije DOP-a

Ekonomska održivost

- Misija i Vizija
- Strateško planiranje
- Prihod, izvoz, investicije u razvoj

Uključenost DOP-a u novu poslovnu strategiju

- Upravljanje DOP-om u poduzeću
- Programi i aktivnosti koji se odnose na područja DOP-a
- Upravljanje ljudskim resursima
- Zaštita okoliša
- Zaštita prava potrošača
- Korporativno upravljanje
- Odnosi sa zajednicom

Radna okolina

- Politika zapošljavanja
- Vrednovanje rada
- Ulaganje u obrazovanje i zapošljivost zaposlenika
- Kvaliteta i sigurnost radnih uvjeta
- Organizacijska klima

Društveno odgovorno poslovanje

Upravljanje okolinom

- Upravljanje
- Praćenje utjecaja na okoliš
- Mjere zaštite okoliša
- Dionici i upravljanje okolišem

Tržišni odnosi

- Odnosi s dobavljačima
- Odnosi s kupcima i potrošačima
- Dioničari i korporativno upravljanje
- Konkurencija

Odnosi s zajednicom

- Briga o lokalnom i društvenom razvoju
- Lobiranje i javno zagovaranje

MISLI LOKALNO DJELUJ GLOBALNO !

Društveno odgovorno poslovanje

6 savjeta za uspješno lobiranje

1. Poznavati široki spektar ljudi
2. Koristiti sve važne komunikacijske kanale
3. Prepoznati raznolikost
4. Razvijati odnose „licem u lice“
5. Uz argumente priložiti i dokaze
6. Kompromisi donose pobjedu

Metodologija Indeksa DOP-a

opredjeljenje + sustavnost + izvedba + transparentnost

- Indeks treba biti **PRISTUPAČAN** i **POUZDAN** alat za **procjenu** praksi ali i za **edukaciju i napredak**
- Svih **šest područja ima jednaku relativnu vrijednost** (težinu) - ostvarenost unutar svake od 6 dimenzija 0 - 100% (bodova). Ukupno 600 bodova.
- Dodatno - **kvalitativna komisijska procjena** sadržaja odgovora na otvorena pitanja
- Temeljni izvor informacija-poslovni podaci za prošlu godinu

- Nagrade su dodijeljene prema sljedećim kategorijama:
- **U kategoriji Velikih poduzeća** - Ericsson Nikola Tesla d.d.
- **U kategoriji Srednjih poduzeća** - Vivera d.o.o.
- **U kategoriji Malih poduzeća**- DVOKUT-ECRO d.o.o.
- **U kategoriji Javnih poduzeća** - Plovput d.o.o.

INDEKS DOP-a
DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE U HRVATSKOJ

- Za područje: **Odgovorne politike i prakse u radnoj okolini** - CEMEX Hrvatska d.d.
- Za područje: **Odgovorne politike i prakse upravljanja okolišem** - Regeneracija d.o.o.
- Za područje: **Društveno odgovorni odnosi sa zajednicom** - Hrvatski Telekom d.d.
- **Nagrada za najveći napredak** - AD Plastik d.d.
- Novitet konferencije je kategorija **Posebne nagrade za ljudska prava** - Podravka d.d.

INDEKS DOP-a
DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE U HRVATSKOJ

Suvremena koncepcija DOP-a

- 🌹 Pretpostavke za provedbu suvremene koncepcije DOP-a
- 🌹 Razine suvremene koncepcije DOP-a
- 🌹 Prednosti suvremene koncepcije DOP-a

Društvene pretpostavke za provedbu suvremene koncepcije DOP-a

- Demokracija
- Vladavina prava
- Gospodarske slobode
- Političke slobode

Organizacijske pretpostavke za provedbu suvremene koncepcije DOP-a

- **Vizija**

- slika budućnosti koja se želi ostvariti

- **Misija**

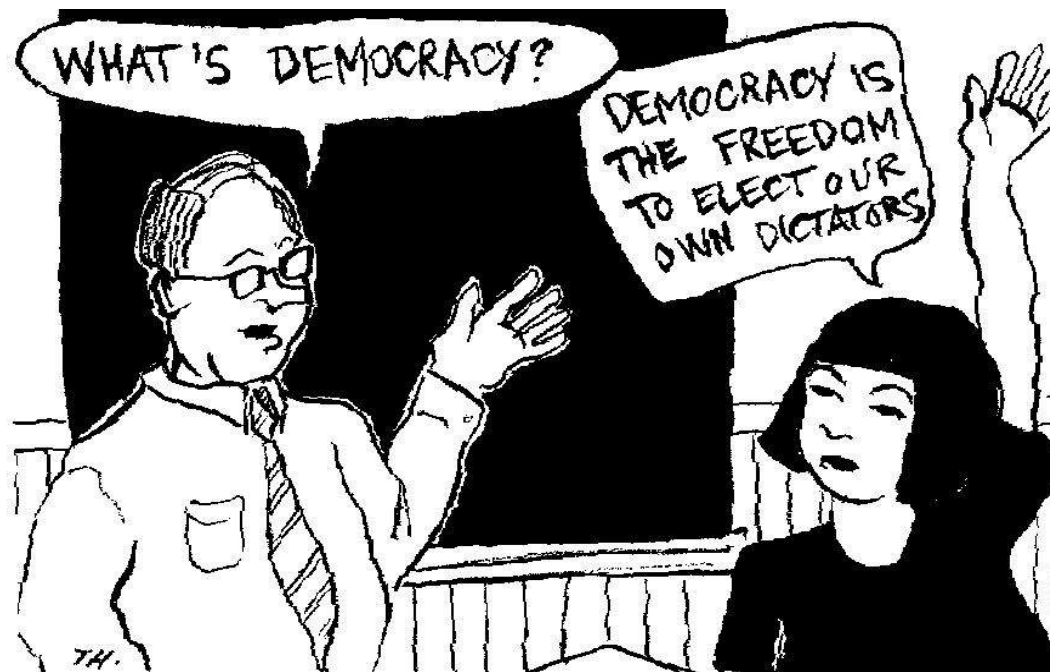
- temeljni cilj postojanja poduzeća (svrha)

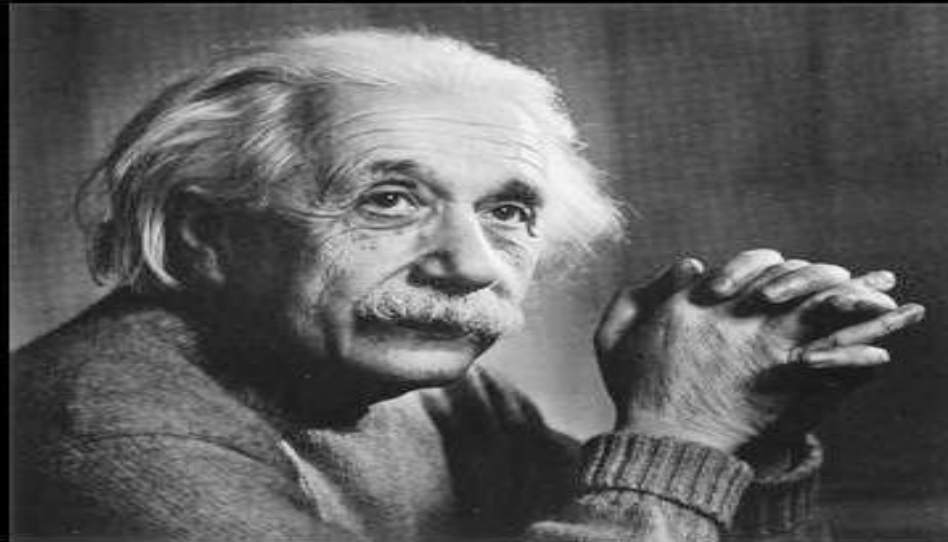
- **Suvremeni organizacijski ustroj**

- **Etično ponašanje**

- integrirati sustav pozitivnih vrijednosti u poslovanje i aktivno promicati moralno prihvatljiva načela ponašanja

- **Demokracija**
- Višestranački - pluralistički oblik vlasti, u kojem se odluke u državi donose izravno referendumom ili neizravno – na temelju odluke tijela vlasti, koja na izborima izabere većina građana.
- Da bi odluke bile demokratske, moraju se ispuniti i daljnji kriteriji:
- Ravnopravnost
- Sloboda
- Sloboda informacije
- Sloboda izražavanja
- Aktivno biračko pravo

"The world will not be destroyed by those who do evil, but by those who watch them without doing anything." - Albert Einstein

- **Vladavina prava**
- Državna vlast temelji se na zakonima koji su u skladu s Ustavom,
- cilj im je očuvanje slobode, pravde, jednakosti i pravne sigurnosti.
- ljudska prava na slobodu, sigurnost i solidarnost.
- **Gospodarske slobode**
- mjerilo za slobodu razmjene na tržištu
- poduzetnička i tržišna sloboda temelj su gospodarskog ustrc
- **Političke slobode**
- Građanska prava koja uživaju građani suvremenih demokrat društava.
- To su: sloboda na izražavanje mišljenja, biračko pravo, pravo na javno okupljanje i miran prosvjed te pravo na slobodno udruživanje.

Nastavni list 1

Pročitajte u udžbeniku na str. 33. i 34. opis društvenih pretpostavki za provedbu koncepcije DOP-a.

Objasnite na koji način demokracija, vladavina prava, gospodarska sloboda i politička sloboda mogu pozitivno utjecati na razvoj DOP-a u jednoj poslovnoj organizaciji.

Pročitajte u udžbeniku na str. 35. opis organizacijskih pretpostavki za provedbu koncepcije DOP-a.

Odaberite djelatnost neke zamišljene društveno odgovorne poslovne organizacije.

Opišite njezinu viziju, misiju, suvremeni organizacijski ustroj i etično ponašanje.

Razine suvremene koncepcije DOP-a

Carrolov prikaz razina odgovornosti

Prednosti suvremene koncepcije

DOP-a

Kriterij	Tradicionalni pristup koncepciji DOP-a	Suvremeni pristup koncepciji DOP-a
Svrha	Stvaranje pozitivna dojma u javnosti	Dugoročne koristi u razvoju gospodarstva, prirodnog okoliša i društva, unaprijeđenje kvalitete života
Trajanje obveze	Kratkoročno	Dugoročno

Razine odgovornosti poslovne organizacije	
Ekonomska odgovornost	
Pravna odgovornost	
Etička odgovornost	
Voljna ili diskrecijska odgovornost	

Suvremena koncepcija DOP-a:

- briga za opće dobro
- visoka razina empatije

Primjeri društveno odgovornih aktivnosti u određenim dijelovima poslovanja

- > gradnja pogona koji nisu štetni za okoliš
- > odabir društveno odgovornih dobavljača i pružanje informacija o svim sirovinama i materijalima upotrijebljenim u proizvodnji
- > uvođenje oznake „bez GMO-a” ili „ekološki proizvod”
- > zaštita domaće proizvodnje poticanjem na kupnju nacionalnih proizvoda (npr. Kupujmo hrvatsko HGK)
- > izrada programa potpore zaposlenicima
- > odgovorno oglašavanje ako su djeca ciljna skupina
- > zaštita podataka o potrošačima

Pozitivan utjecaj na dionike u okruženju

- > prepoznatljivost poslovne organizacije u javnosti kao socijalno i ekološki osjetljive
- > zadovoljstvo i povjerenje kupaca prema postojećim proizvodima i uslugama
- > predanost zaposlenika odgovornoj poslovnoj organizaciji
- > privlačenje stranih ulagača i poslovnih partnera

Pozitivan utjecaj na poslovanje

- > povećana prodaja i povećan udio na tržištu
- > konkurentna prednost
- > veća produktivnost i manji troškovi zapošljavanja i obuke zaposlenika
- > veća znanja i sposobnosti zaposlenika
- > manji troškovi proizvodnje i oglašavanja
- > veći izgledi za ostvarenje kvalitetnog, odnosno jednostavnijeg upravljanja
- > mogućnost povećanja izvoza
- > povećanje vrijednosti dionica

Kriteriji	Tradicionalna koncepcija DOP-a	Suvremena koncepcija DOP-a
način djelovanja	fleksibilnost, prilagođavanje vanjskim pritiscima javnosti	proaktivnost, preuzimanje inicijative bez pritiska
svrha	stvaranje pozitivna dojma u javnosti	dugoročne koristi u razvoju gospodarstva, prirodnog okoliša i društva, unapređenje kvalitete života
trajanje obveze	kratkoročno	dugoročno
osnovno pravilo	„učiniti dobro bez prevelikog ulaganja vremena i truda”	„maksimalno iskoristiti svoje potencijale, dobro raditi i činiti dobro”
donošenje odluka u vezi s DOP-om	odluke se donose u skladu s interesima i željama vodstva	odluke se donose u skladu s ciljevima i strategijama tvrtke
kriteriji izbora područja djelovanja i odgovarajućih aktivnosti DOP-a	popularnost u javnosti	povezanost s poslovanjem i temeljnim vrijednostima
mjerenje doprinosa DOP-a	gotovo da se i ne provodi	provodi se uvelike, a rezultati utjecaja na prirodni okoliš, društvo i ljudske potencijale služe kao povratna informacija za korekciju djelovanja

- **Pojam suvremene koncepcije društvene odgovornosti poslovne organizacije** podrazumijeva visoku razinu odgovornosti prema društvu i prirodnom okolišu, koja se temelji na aktivnu sudjelovanju u rješavanju društvenih problema i zaštiti okoliša

Poslovanje kao temelj dobrobiti zajednice?!

- **Nekoliko savjeta za jačanje socijalnoga kapitala**

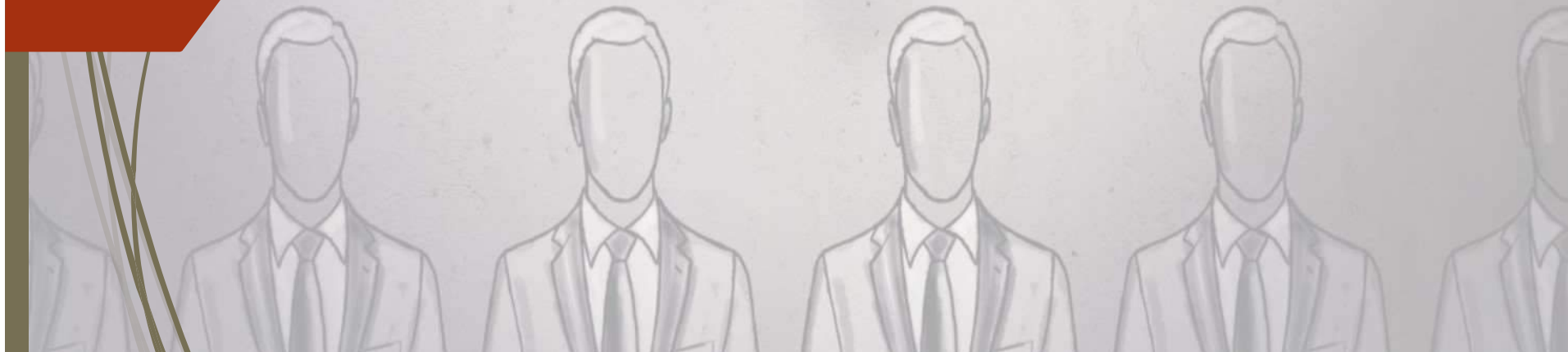
- Sklapajte prijateljstva!
- Družite se!
- Izlazite!
- Pomažite prijateljima i kolegama!
- Raspitajte se tko su vam susjedi i kako su!
- Zatražite pomoć ili savjet od ljudi koji su vam bliski!
- Djelujte u nekoj neprofitnoj organizaciji ili
- osnujte vlastitu i izborite se za nešto što je važno vama i vašim susjedima i prijateljima!

Sve navedeno, ali i još mnogo toga povećat će vaš osobni socijalni kapital, a bit će bolje i svima oko vas.

A man in a dark suit, white shirt, and blue patterned tie is running towards the right. He is carrying a black briefcase in his right hand and holding a white document in his left hand. The background is a light, textured wall.

POSLOVNA ETIKA I ZAŠTITA POTROŠAČA

ETIKA

- Etika
- osnovni problem kojim se bavi etika jest pitanje što je dobro i ispravno, a što loše i neispravno
- zadaća etike
- neke od tema kojim se bavi etika su ljudska prava, društveni i politički odnosi, sloboda, utjecaji medija

□ Najvažniji čimbenici koji određuju potrebu za poslovnom etikom su:

-mjesto i uloga gospodarstva u suvremenom društvu

-položaj i dileme pojedinca u donošenju poslovnih odluka

Poslovna etika

- odnosi se na istinitost i pravednost očekivanja društva,poštene konkurencije,oglašavanja,društvenih odgovornosti,odnosa s javnošću te poduzeća
- subjekti poslovne etike
- područja istraživanja

Etički kodeks

- ▶ odnosi se na skupove formalnih i neformalnih pravila i shema, propisa i dobrih običaja u poslovnom ponašanju
- ▶ služi kao okvir u kojemu bi se trebali kretati i na taj način olakšati poslovanje u sve kompliciranijim uvjetima na tržištu

Element uspješnog poslovanja

- Poslovna etika dobiva strateški značaj jer u organizaciji stvara sustav upravljanja utemeljen na etičkim principima koji omogućuju organizaciji da kvalitetno odgovori na zahtjeve svih interesnih skupina-kupaca,zaposlenih,dioničara,ali i onih interesnih skupina koje su indirektno vezane uz organizaciju.

Faze u etičkom donošenju odluka

Proces etičkog donošenja odluka

Source: Derived from Rest (1986), as depicted in Jones (1991).

Zaštita potrošača

- **Zaštita potrošača** je pravno područje koje se bavi zaštitom osnovnih prava građana u ulozi potrošača u najrazličitijim poslovima u kojima pribavljaju proizvode i usluge na tržištu.
- Zakoni su oblikovani kako bi se zaštitilo potrošače od nepoštene i agresivne poslovne prakse, i ujedno zaštitilo od nelojalne konkurencije one tvrtke koje prema potrošačima posluju pošteno.

Nositelji zaštite potrošača

- ▶ državne institucije
- ▶ potrošač pojedinac
- ▶ udruge potrošača
- ▶ proizvođači i trgovci

Osnovna prava potrošača

- ▶ pravo na sigurnost
- ▶ pravo na informaciju
- ▶ pravo na izbor
- ▶ pravo da se potrošača čuje i poštuje
- ▶ pravo na zadovoljavanje osnovnih potreba
- ▶ pravo na odštetu
- ▶ pravo na obrazovanje
- ▶ pravo na zdrav okoliš

Svjetski dan potrošača

- obilježava se 15.ožujka
- Hrvatska udruga za zaštitu potrošača

DO YOU KNOW YOUR
**CONSUMER
RIGHTS?**

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE I TRŽIŠNI ODNOSI

ZAŠTITA POTROŠAČA

POJAM I PODRUČJA ZAŠTITE PRAVA POTROŠAČA

- **Potrošač** je fizička osoba koja na tržištu ne nastupa radi ostvarivanja gospodarskih ili profesionalnih interesa
- **Zaštita prava potrošača** podrazumijeva postojanja zakona i organizacija koji štite interese potrošača

Koja su zaštićena prava potrošača?

- Štite se njihovi gospodarski interesi i prava na kupnju i korištenje sigurnim i učinkovitim proizvodima, raspolaganje informacijama

Koji su razlozi zaštite prava potrošača?

- Osigurava konkretnu tržišnu utakmicu te sprečava/kažnjava sve one koji pokušavaju izvući osobnu korist

Kako se štite prava potrošača u RH?

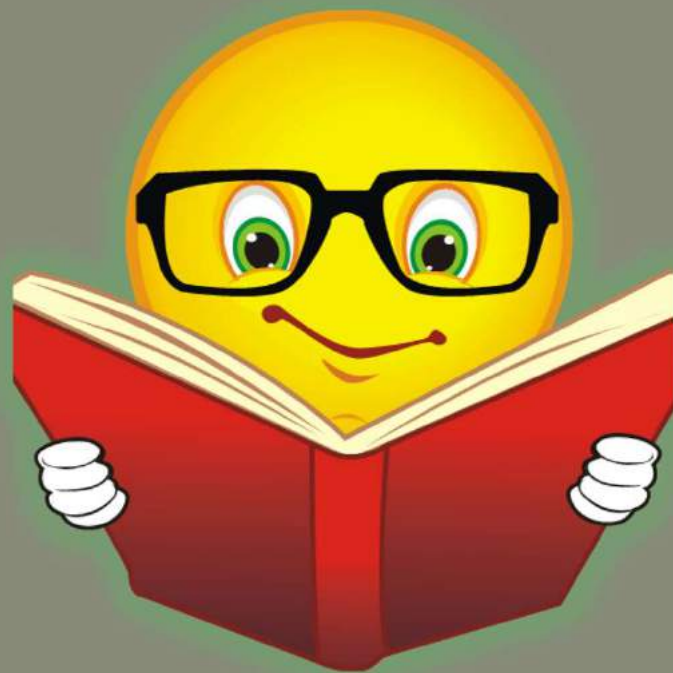
- 1) **Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača**-prva sjednica održana 2004.god.
- 2) **Nacionalni program zaštite potrošača**-2005.god.Sabor je prihvatio prvi, a u vrijeme pisanja knjige vrijedio je drugi takav plan

Koje su državne institucije za zaštitu potrošača?

- **Državni inspektorat**-za nadzor poslovanja, nadzor zakonitosti u zaštiti prava zaposlenika (inspektori rada i gospodarski)

HVALA NA PAŽNJI!

3. Pojam korporacijske filantropije

- Pojam filantropije izvodi se iz starogrčkih riječi:
- ***philos*** – ljubav, naklonost te
- ***anthropos*** – čovjek, ljudsko biće.
- (*privatno*) nastojanje za poboljšanje kvalitete života i javnu dobrobit
- javnu dobrobit – potpora djelovanju građanskih inicijativa i udruga građana – športskih klubova, knjižnica, dobrotvornih organizacija i slično
- bilo donacijom novca, vlastitih proizvoda i usluga, ili sponzorstvom, poticanjem svojih zaposlenika na volonterski rad itd.
- **Korporacijska filantropija** označava aktivan angažman poslovnih organizacija u rješavanju društvenih problema, (potporom neprofitnih organizacija i inicijativa u lokalnoj zajednici i darivanjem (donacijom) novca, proizvoda, usluga ili radnog vremena zaposlenika.
- Primjerice: dobrotvorne akcije, amaterske športske događaje, izložbe, koncerte i druge kulturno-umjetničke programe i tome slično

- **Koje su prednosti suradnje u lokalnoj zajednici za poslovnu organizaciju?**
- poslovna organizacija sudjeluje u međuljudskim odnosima u zajednici i osigurava pristup njezinu socijalnom kapitalu, (obostrana korist).
- **win-win**, znači da svi pobjeđuju, tj. imaju neku korist.
- **Koji su pristupi korporacijskoj filantropiji?** - 2 oprečna stajališta
- **1. tradicionalno promišljanje**
- Ne prihvaća društvenu odgovornost posl. organizacije, *korp. filantropija ne pridonosi stvaranju dobiti* pa stoga nije područje kojim bi se poslovna organizacija uopće trebala baviti.
- **2. suvremeni pristup društvenoj odgovornosti**
- Oslanja se na ideju o zadovoljavanju zahtjeva dionika (*stakeholdera*).
- Korp. filantropija je oblik odgovornosti poslovne organizacije prema neprofitnim organizacijama i lokalnoj zajednici kao dionicima, (donacije novca, rada, stvari ili usluga,) tj. bespovratna poklanjanja za opće dobro, pri čemu poslovne organizacije, ako zakon to dopušta, darovanu svotu mogu iskoristiti za *umanjenje poreza*.

4. Sponzorstvo i donacija – razlike i sličnosti

- **Što je donacija?**

- Donacija je dobrovoljan prilog privatne osobe ili društveno odgovornog poslovanja (odnosno druge organizacije) za provedbu nekog projekta ili aktivnosti od javnog interesa.

- **Tko je donator?**

- Osoba koja osigurava novac ili druga sredstva (**donator**) **zauzvrat ne dobiva izravnu ili neizravnu protuuslugu od korisnika donacije**

- **Što je sponzorstvo?**

- Sponzorstvo se smatra dijelom marketinških aktivnosti poslovne organizacije, i to, najčešće, dijelom odnosa s javnošću.
- Sponzoriranje zanimljivih i vrijednih aktivnosti od javnog interesa pribavlja poslovnoj organizaciji zanimanje medija i razumijevanje javnosti te joj donosi uštede jer više ne treba toliko ulagati u plaćeno oglašivanje.

- **Koja je razlika između donacije i sponzorstva?**
- **donirati** pokloniti nešto a da se ne očekuje uzvrat!
- **sponzorirati** dati potporu nekome ili nečemu, ali i očekivati određen uzvrat!
- Pri **doniranju**, darovatelj poklanja ne očekujući uzvratnu korist od toga.
- **Sponziranje** je dio marketinških aktivnosti i podrazumijeva da će osoba ili organizacija koja je dobila sponzorstvo uzvratiti davanjem besplatnog oglašivanja i/ili na drugi način.
- Dodiela donaciia i sponzorstva putem **iavnog**

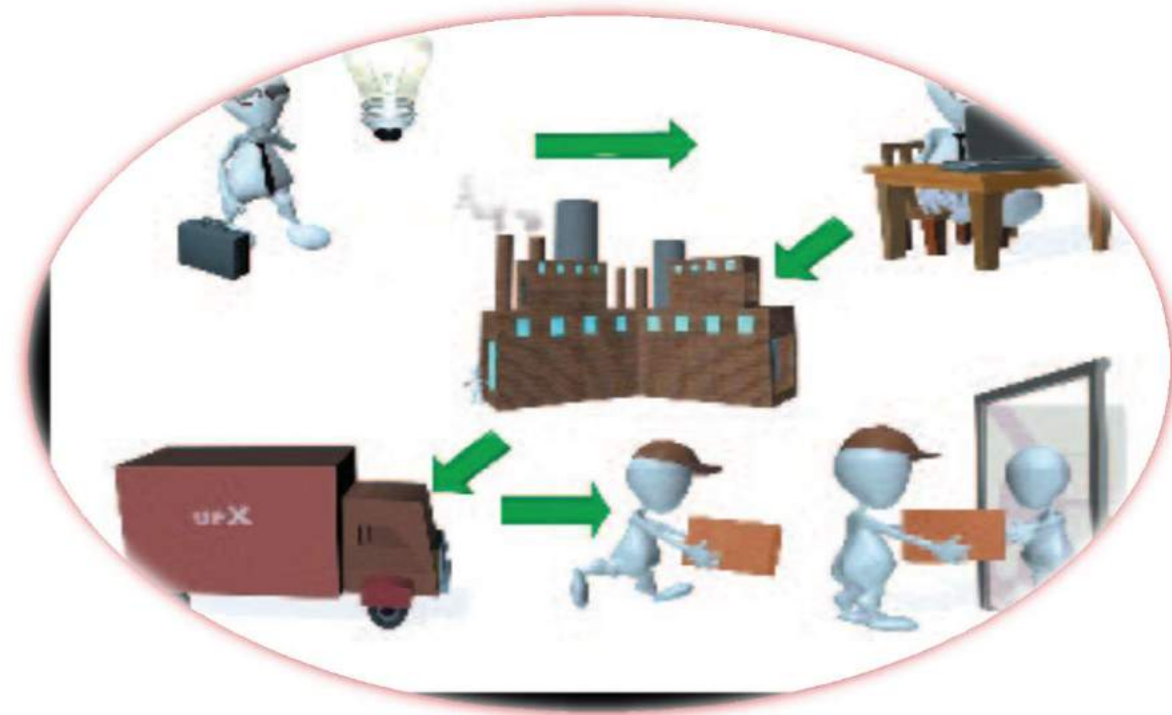
Zadatak

- Komentirajte izjavu „donacije su motivirane srcem, a sponzorstva tržištem”.

- **Što je projekt i kako nastaje?**

- **Projekt** je svaki pothvat kojem je cilj rješavanje određenog problema, koji se više neće ponoviti u tom istom obliku, a mora se obaviti uz dodijeljena sredstva i u dogovorenim rokovima.
- Nefitne organizacije provode projekte kojima rješavaju društvene probleme, a oni se najčešće financiraju putem javnih natječaja.
- Dokumentiranje ovakve ideje, odnosno ispunjavanje natječajne dokumentacije postupak je koji se može (i mora) naučiti ako neprofitna organizacija želi namaknuti sredstva za svoje djelovanje, a za to su joj na raspolaganju i priručnici na hrvatskome jeziku.
- http://www.smart.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=48.

4. Društveno odgovorno upravljanje nabavnim lancem

4.1. Društvena odgovornost i upravljanje nabavnim lancem

- **Nabavni lanac**
- skupina poslovnih organizacija koje se međusobno opskrbljuju *materijalima, informacijama i novcem*, potrebnim za izradbu i isporuku konačnog proizvoda ili usluge krajnjem kupcu.
- Poslovni odnosi ostvaruju se na:
- tzv. *tržištu poslovne potrošnje (engl. B2B – business to business)*,
- tzv. *tržištu krajnje potrošnje ili (engl. B2C – business to consumer)*

- **tržište poslovne potrošnje** (engl. B2B – *business to business*)
- tržište na kojem poduzetnici nabavljaju robu i usluge potrebne za izradbu i dostavu proizvoda potrošaču.
- Na tom se tržištu obavlja razmjena između poduzetnika te se na njega ne odnose pravila zaštite (krajnjih) kupaca.
- **tržište krajnje potrošnje** (engl. B2C – *business to consumer*)
- tržište na kojem krajnji potrošači nabavljaju proizvode i usluge za osobnu i obiteljsku uporabu

Doprinos nabavnog lanca

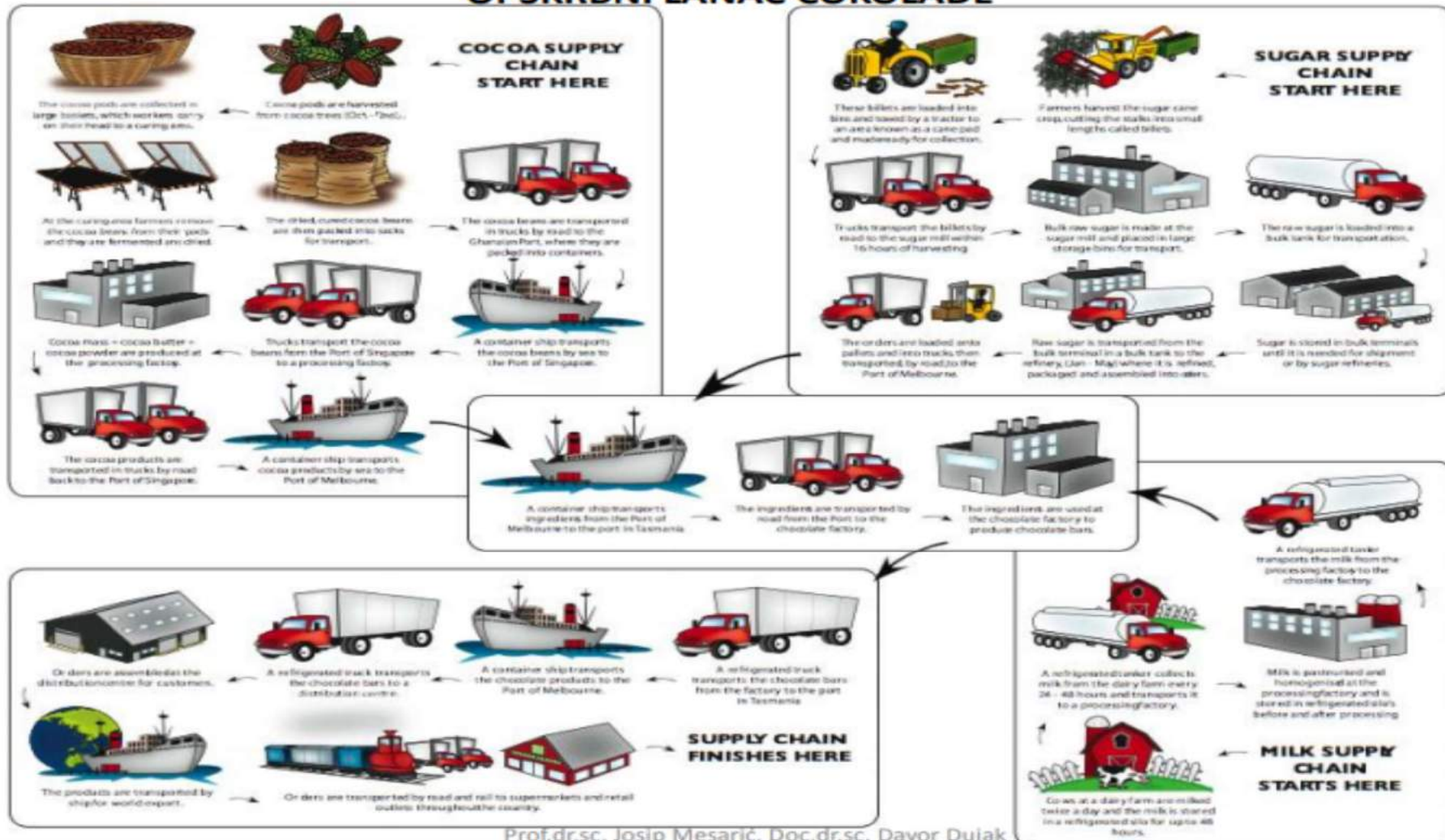
- smanjit će se troškovi i rizici
- poslovne aktivnosti ostvarivat će se uobičajenim slijedom:
- dobavljači isporučuju dijelove i sirovine proizvođaču, koji ga dostavlja krajnjem kupcu-velepr. i malopr. mrežom (posrednici ili distributeri).
- visoka razina međusobna povjerenja partnerskih poslovnih organizacija
- podrazumijevaju međusobno pomaganje svih članova opskrbnog lanca -razmjenom informacija, pružanjem poslovnih usluga...
- npr. zajedničkim zbrinjavanjem otpada, organizacijom prijevoza i skladištenja, uzimanjem zajedničkih polica osiguranja...) i zajedničkim financiranjem svog poslovanja.
- prilagođivanje poslovanja članova lanca opskrbe u društvenoj odgovornosti

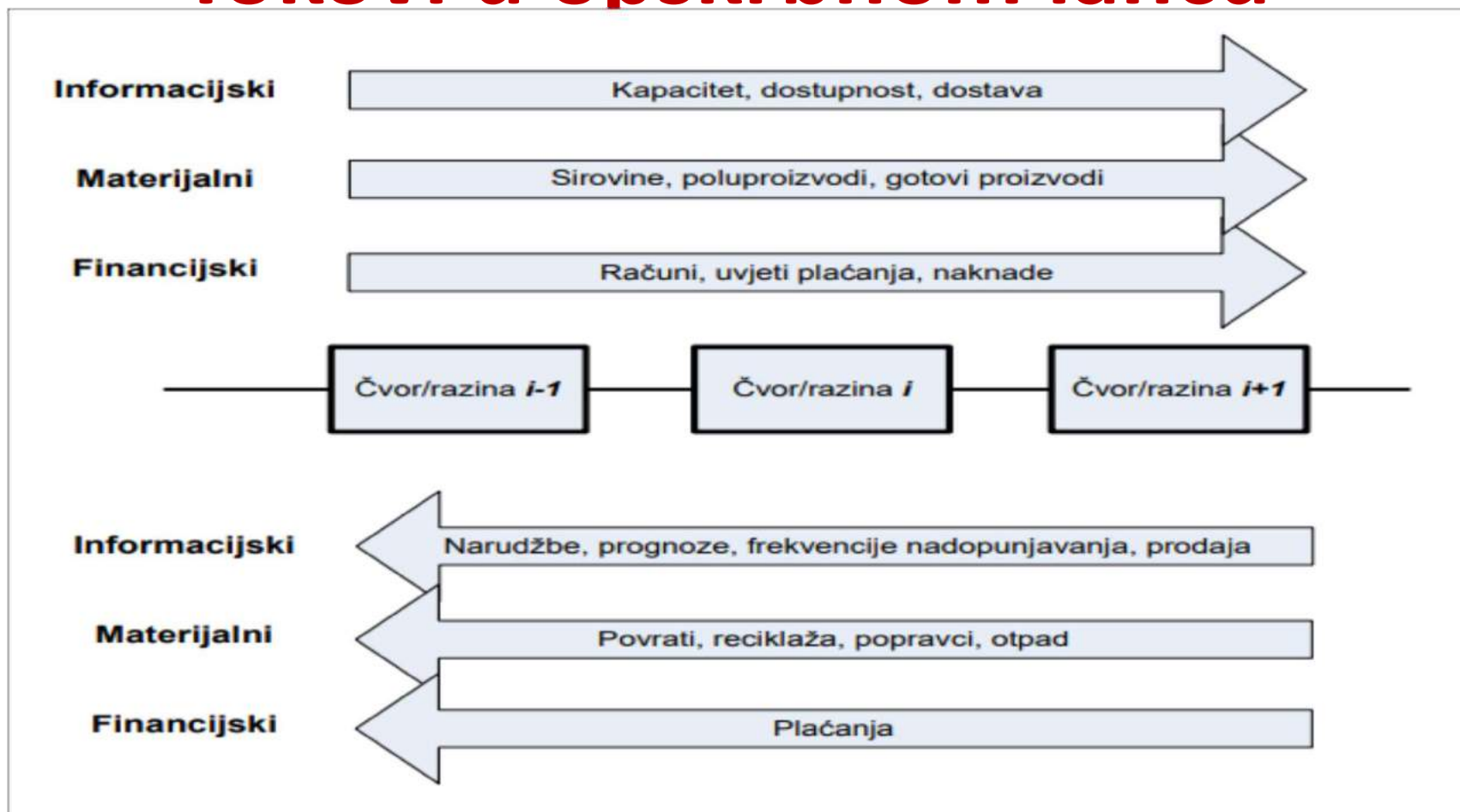
Opskrbni lanac

- opskrbni lanac (engl. *supply chain*) – skup partnerskih poslovnih organizacija koje dugoročno surađuju u izradbi i prodaji proizvoda krajnjem kupcu.
- Međusobno su povezane:
- opskrbom materijalima,
- dijelovima,
- zalihama
- razmjenom potrebnih informacija te
- raspolaganjem financijskim sredstvima potrebnim za zadovoljavanje potreba kupaca.

OPSKRBNI LANAC ČOKOLADE

Tokovi u opskrbnom lanc

Ograničenja opskrbnog lanca

- Npr. Opskrbni lanac velike međunarodne korporacije koji ima stotine dobavljača i partnerskih poslovnih organizacija
- širom svijeta, teško osigurati podudarnost ciljeva i postupanja svih partnera, koji se odnose na društvenu odgovornost.

Društveno odgovoran odnos prema

dobavljaču

- društveno odgovorne poslovne organizacije se moraju držati poslovne etike u odnosu prema svojim dobavljačima,
- Znači:
- neće ih ucjenjivati (bez obzira na svoju veličinu i moć) poslovnim ustupcima koji bi za dobavljače bili neizdrživi,
- da će svoje obveze plaćati u cijelosti i na vrijeme itd.

4.2. Mogući neodgovorni oblici ponašanja u nabavnom lancu

- Problemi:

1. Vrlo je teško učinkovito nadzirati kvalitetu i pouzdanost isporučene robe i

- etičnost -npr. smanjivanje ulaznih troškova, kako bi povećali svoju dobit.

2. **Outsourcing**

- izbacivanje jedne ili više poslovnih aktivnosti iz poduzeća i njezino povjeravanje vanjskom dobavljaču, koji će je obaviti bolje i/ili jeftinije
- premještanje proizvodnih i drugih aktivnosti u zemlje u kojima se poslovanje može organizirati s **mного nižim troškovima** (Indija, Južna Koreja, Kina ...)
- manji porezi, manji troškovi radne snage
- seljenje aktivnosti u dalekoistočne zemlje,(računovodstvo, izradba računalnih programa...)
- posvećivanje složenijim i profitabilnijim poslovima -dizajniranje proizvoda, marketing i slično

- **Prijetnje globalnog povezivanja**
- pitanje ugleda poslovne organizacije,
- optužbe za iskorištavanje ljudi u manje razvijenim zemljama, u koje su preselile neke od svojih poslovnih aktivnosti
- za teške radne uvjete, korištenje radom djece i slične neetične postupke (odjeća, obuća i sportski rekviziti).
- **Kako se zaštititi od neetičnih dobavljača?**
- provjera etičnosti ponašanja vlastitih dobavljača i njihov izbor
- **Fair Labor Association**
- Udruga za poštene radne odnose
- Udruženje protiv zloupotrebe rada
- prihvaćaju etički kodeks
- ponašanja prema zaposlenicima koji poštuju svi dobavljači/opskrbnom lancu

FAIR LABOR
ASSOCIATION

4.3. Odnosi s dobavljačima

Zadatak:

Uz pomoć udžbenika odgovorite na sljedeća pitanja:

- Kakav je odnos trgovačkih lanaca prema dobavljačima?
- Koje su posljedice odnosa trgovačkih lanaca i dobavljača?

ANTIKORUPCIJA

[SADRŽAJ:]

- Korupcija
- Posljedice korupcije
- Istraživanja o korupciji
  - indeks percepcije korupcije
  - Global Corruption Barometer
  - Konvencija UN-a o korupciji
- Borba protiv korupcije
- Zapreke i opasnosti

[KORUPCIJA-pojam]

- Zloupotrebavanje službenih ovlasti da bi se pribavila osobna korist
- Npr. Podmićivanje liječnika

[POSLJEDICE KORUPCIJE]

- TRI OSNOVNE SKUPINE:

- a) političke:

- razaranje odnosa povjerenja između političara i građana

- b) gospodarske:

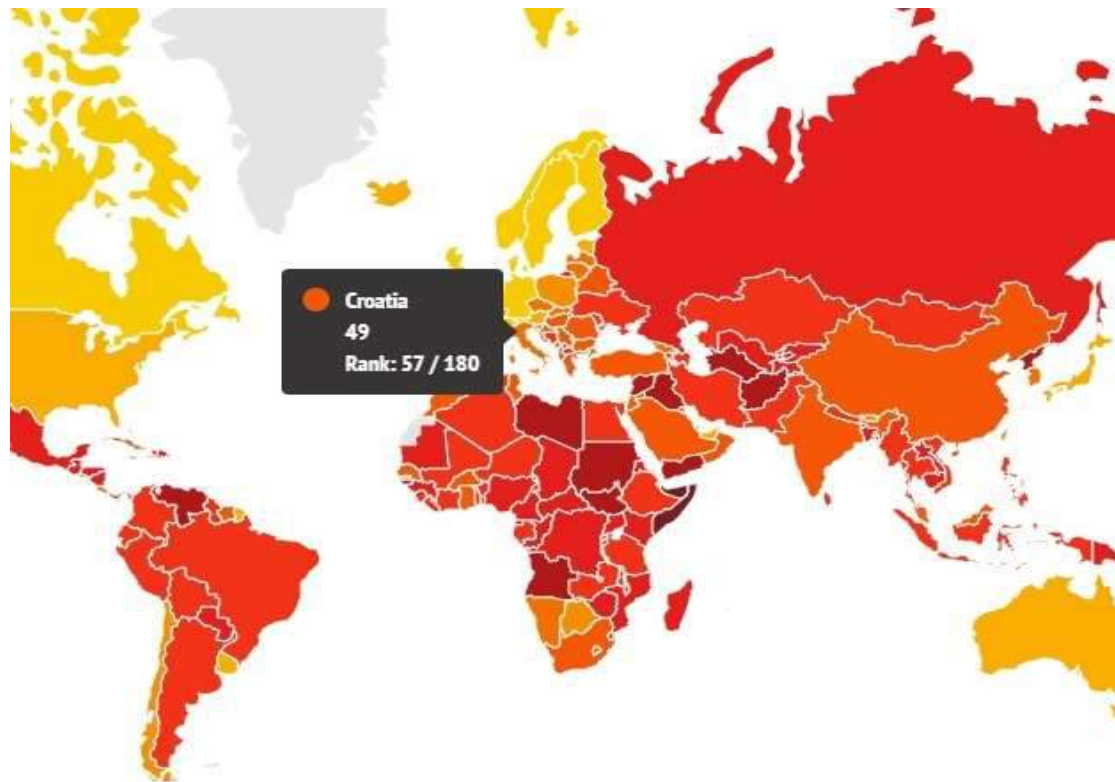
- sprečava sigurno i racionalno investiranje
- onemogućava razvoj trgovina

- c) društvene:

- siromaštvo
- povećava nejednakost građana

[ISTRAŽIVANJA O KORUPCIJI]

- **INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE**
- Promatraju stanje u državi i označavaju ih pokazateljima

*Hrvatska je u 2017 zadržala rezultat 49 koji je isti kao u 2016 g.

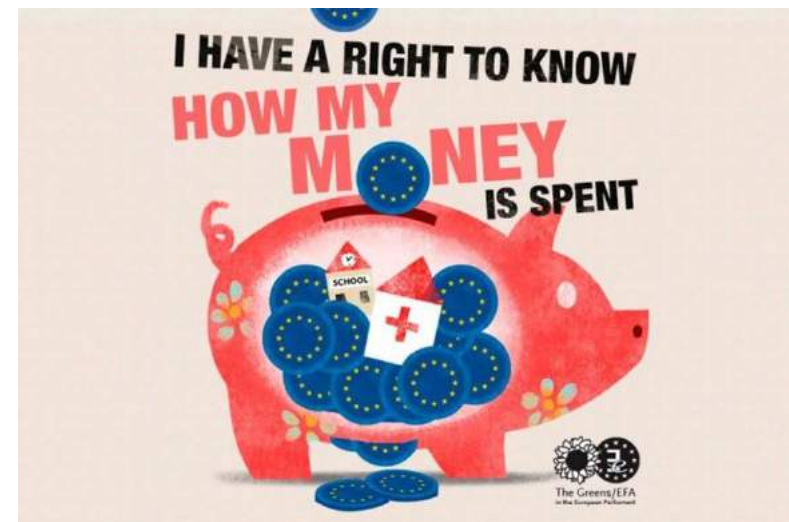
GLOBAL CORRUPTION BAROMETER

-Pokazuju kako ljudi
doživljavaju
korupciju

Rank ⇄	Country/Territory ⇄	% of people who paid bribes ^[3] ⇄
1	 Australia	1
2	 Denmark	1
3	 Finland	1
4	 Japan	1
5	 Spain	2
6	 Canada	3
7	 South Korea	3
8	 Malaysia	3
9	 Maldives	3
10	 New Zealand	3
11	 Norway	3
12	 Uruguay	3
13	 Portugal	3
14	 Belgium	4
15	 Croatia	4
16	 Georgia	4

KONVEKCIJA UN-a O KORUPCIJI

- 2003. godine
- predviđa istrage
koruptivnih aktivnosti i
kažnjavanje odgovornih

[BORBA PROTIV KORUPCIJE]

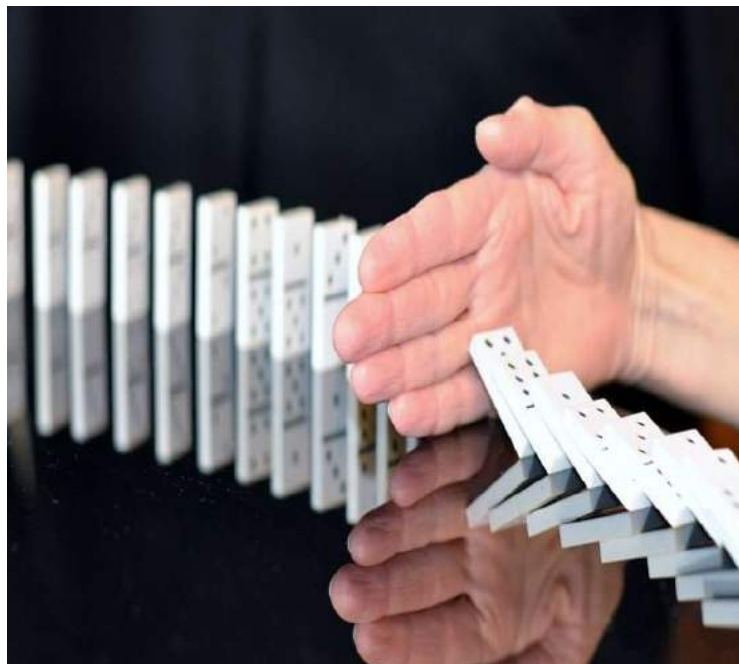
- 2006. Nacionalni program suzbijanja korupcije
- 2009. Strategija suzbijanja korupcije

- Transparentne vlasti (pristup građanima informacije; otvorenost državnih i javnih vlasti prema javnosti)

- Otvorena vlast – rujan 2010 ; Barack Obama
  - za borbu protiv korupcije

9.12. se obilježava Međunarodni dan protiv korupcije

[ZAPREKE I OPASNOSTI]

- Prevelik broj zakona i propisa
- Spor i neučinkovit rad državne administracije

ANTI**KORUPCIJA**

[PONAVLJANJE]

- KORUPCIJA JE PRIMJER NEETIČNOG PONAŠANJA
- PODMIĆIVANJE ILI MITO
- 2010 OTVORENU VLAST DONIO JE BARACK OBAMA
- GLOBAL CORRUPTION BAROMETER

- PROTIV KORUPCIJE ILI ANTIKORUPCIJA
- 2009. DONESENA JE STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE
- 9. 12. SE OBILJEŽAVA MEĐUNARODNI DAN PROTIV KORUPCIJE
- IMAMO: POLITIČKE, GOSPODARSKE I DRUŠTVENE
- POSLJEDICE KORUPCIJE

HVALA NA PAŽNJI!

